
Публикуван на: 21-09-2006

Източник: [Портал Европа](#)

В последният месец преди публикуването на окончателният доклад на Европейската Комисия за България се получават най-различни информации за обхвата и силата на мерките, които могат да ни бъдат наложени.

За сега сравнително единодушие има само по въпроса за избягването на така наречената "отлагателна клауза", като различни представители на ЕС, страните-членки и българското правителство твърдят, че страната ни ще бъде приета в Европейския Съюз на 1 януари 2007г. За приемането на страната ни на 1 януари се изказаха Катрин Ги-Кен, съпредседател на парламентарният комитет "България-ЕС", комисарят по индустрията Гюнтер Ферхойген, според когото политическото решение за членството ни вече е взето, комисарят по правосъдието Франко Фратини, френският министър на европейските въпроси Катрин Колона и представителите на българското правителство. Комисарят по разширяването Оли Рен също изрази надежда, че България ще влезе в ЕС в началото на следващата година.

Малко по-предпазлив беше председателят на Европейската Комисия Жозе Мануел Барозу, който заяви след срещата си с премиера Станишев, че ако бъде решено България да бъде приета на 1 януари 2007г., то това ще стане с предпазни клаузи. Докладчикът за България в Европейския Парламент Джефри ван Орден заяви, че политическото решение за приемането на страната ни ще бъде взето през ноември. Говорителят на ЕК Миколай Довгйелевич призова за търпение тъй като все още не е решено за отлагането на членството ни, но напомни, че все още Договорът за присъединяване не е подписан от всички страни-членки.

Подобно единодушие обаче липсва по въпроса за останалите предпазни клаузи, които могат да бъдат предложени в доклада на 26 септември.

Най-често се говори за налагане на предпазни клаузи в областта правосъдие и вътрешен ред. Освен това обаче от време на време се споменава и за проблемите на България в земеделието, екологията и вътрешният пазар. В средата на месеца ръководителят на Дирекция "Разширяване" към ЕК Майкъл Лий събщи, че има възможност на България и Румъния да бъде даден срок до пролетта, в който да проведат необходимите реформи, преди да бъдат наложени предпазни клаузи. Комисарят по земеделието Мариан Фишер Боел заяви след срещата си с премиера Станишев че е възможно и да бъдат поставени предпазни клаузи, но те да не бъдат задействани.

По принцип възможността за налагане на предпазни клаузи в областите, в които България и Румъния не са подготвени, бе обявена от френският министър на европейските въпроси Катрин Колона, председателят на ЕК Жозе Мануел Барозу, който заяви: "Ако България трябва да влезе на

ВЪПРОСЪТ ЗА ПРЕДПАЗНИТЕ КЛАУЗИ

1 януари 2007 година, ние мислим, че в някои области най-вероятно ще има придружителни мерки". Председателят на АЛДЕ Греъм Уотсън, комисарят по разширяването Оли Рен, който заяви, че негов дълг е да предпазва гражданите на Европа, както и от редица представители на европейските структури, цитирани от световните медии, също предвидиха възможността за налагане на ограничения.

От представителите на Брюксел единствено комисарят по правосъдието Франко Фратини изказа на 7 септември мнението си, че налагането на предпазни клаузи на България и Румъния ще бъде вредно и ще ги направи страни "втора категория". Според Фратини предпазните клаузи трябва да бъдат оставени като възможност за периода след присъединяването ни, а не като условие за членство.

Мнението на комисарят по правосъдието предизвика сериозно внимание, тъй като България е критикувана най-много за проблемите в областта на правосъдието и вътрешния ред. Борбата с организираната престъпност и корупцията са най-често споменаваните области, които могат да предизвикат налагането на предпазни клаузи.

В началото на септември комисарят по разширяването Оли Рен заяви, че България е постигнала значителен напредък в някои технически области, но е нужно да продължи усилията си в борбата с корупцията и организираната престъпност.

След срещата си с комисаря по разширяването Оли Рен на 14 септември, българският външен министър Ивайло Калфин съобщи, че двамата са обсъждали "съпътстващите мерки" при присъединяването ни. Според Калфин тези мерки ще включват най-вече строго наблюдение от страна на ЕС върху проблемните за страната области през първите три години.

В същия ден обаче председателят на Групата на либералите и демократите в ЕП Греъм Уотсън заяви, че България и Румъния може да получат ограничения в областта на правосъдието и вътрешните работи, селското стопанство и здравеопазването.

"Смятаме, че ще са необходими няколко предпазни клаузи. Обхватът и естеството на тези клаузи няма да са обект на дискусия", каза пред журналисти Уотсън.

Пак тогава ръководителят на Дирекция "Разширяване" към ЕК Майкъл Лий заяви, че на 26 септември ЕК ще даде ясна препоръка за датата за приемане, както и за възможните съпътстващи мерки. Той припомни, че защитните механизми могат да бъдат наложени срещу България и Румъния през първите три години от членството им.

Според Лий дори да бъдат обсъдени предпазни клаузи, те вероятно няма да бъдат използвани веднага. Той уточни, че докладът на 26 септември ще прави "анализ на постигнатия напредък" и ще съдържа "препоръка за датата" на присъединяване. В документа ще се припомнят също всички мерки, които биха могли "да бъдат използвани в краен случай от Комисията, за да защити политиките на ЕС или средствата на данъкоплатците", добави Лий.

Директорът на дирекция "Разширяване" все пак не изключи възможността по-късно да бъде взето решение за прилагането на тези мерки, като това може да стане преди или след присъединяването на двете страни.

Проблемите в селското стопанство присъстват и в документ на ЕК, цитиран от агенция Ройтерс. Там ставя ясно, че България и Румъния могат да загубят до 25% от субсидиите за земеделие в продължение на една година, ако не въведат ефективни системи за контрол. Въвеждането на Интегрирана система за администрация и контрол (ИСАК) и придружаващото я заснемане на територията на България бяха посочени от комисарят по земеделието Мариан Фишер Боел при посещението ѝ на 11 септември като едни от най-сериозните проблеми пред българското

ВЪПРОСЪТ ЗА ПРЕДПАЗНИТЕ КЛАУЗИ

земеделие, които могат да имат негативни последици.

За разлика от представителите на Брюксел българското правителство се стреми да избягва въпроса за предпазните клаузи, като вместо това се концентрира върху изреждането на успехите в различни области.

През последните два месеца министърът на земеделието Нихат Кабил изказва увереност, че земеделието няма да стане причина за налагането на предпазни клаузи. Министърът на европейската интеграция Меглена Кунева се концентрира най-вече върху свършеното от правителството, като признава, че всички реформи няма да бъдат извършени навреме. При срещите си с Оли Рен и други европейски представители министърът на външните работи Ивайло Калфин призна, че най-вероятно на България ще бъдат наложени предпазни клаузи. Този въпрос обаче бе омаловажен от премиерът Станишев, който заяви в Страсбург, че е възможно налагането на "някои малки предпазни клаузи", но настоя, че България е готова за членство.

Портал ЕВРОПА предлага на вниманието ви точките от Договора за присъединяване на България към ЕС, в които са засегнати възможностите за налагане на предпазни клаузи:

Договорът за Присъединяване се състои от няколко части. Основният документ е краткият Договор относно присъединяването на България и Румъния към Европейския съюз.

Повечето от условията и договорките във връзка с присъединяването се намират в Присъединителния протокол и неговите Анекси, които са интегрална част от Договора.

Присъединителният протокол ще бъде приложен и към Конституцията на ЕС.

Приложени към Договора са и Акта за присъединяване и неговите Анекси. Актът ще влезе в сила само в случай, че Конституцията на ЕС не влезе в сила към датата на присъединяване.

Съдържанието му е идентично с това на Присъединителния протокол. Когато Конституцията на ЕС влезе в сила, Присъединителният протокол ще замести Акта за присъединяване.

Страните по Договора за Присъединяване подписаха и Заключителен акт, който отчита резултатите от преговорите за присъединяване и съдържа декларации на страните. Той определя ангажиментите за периода до присъединяването.

Договорът за присъединяване към ЕС на България и Румъния включва три разпоредби, които дават на ЕС възможност да отстрани евентуални трудности, възникнали в резултат на процеса на присъединяване: (1) обща икономическа предпазна клауза; (2) специфична предпазна клауза, засягаща вътрешния пазар; (3) специфична предпазна клауза относно областите правосъдие и вътрешен ред и клауза, съгласно която присъединяването на коя да е - или и на двете - страни може да се отложи с една година, ако те се окажат очевидно неподготвени за пълноправно членство в ЕС на 1 януари 2007г.

Чл. 36 от Протокола и Акта за присъединяване на Република България и Румъния към ЕС
«1. Ако до края на период от не повече от три години след присъединяването възникнат сериозни и трайни затруднения в който и да е сектор на икономиката или затруднения, които могат да причинят сериозно влошаване на икономическата ситуация в дадена област, България или Румъния могат да поискат разрешение да предприемат защитни мерки, за да възстановят положението и да приспособят засегнатия сектор към икономиката на вътрешния пазар.

При същите обстоятелства всяка настояща държава-членка може да поиска разрешение да предприеме защитни мерки по отношение на България, Румъния или и на двете държави...»

Общата икономическа защитна клауза, предвидена в чл. 36 от Протокола и Акта, има предпазен характер не само по отношение на държавите-членки на ЕС, но и по отношение на България и

ВЪПРОСЪТ ЗА ПРЕДПАЗНИТЕ КЛАУЗИ

Румъния с оглед преодоляване на трудности, свързани с приспособяването на им към конкуренцията на Общия вътрешен пазар, като тази клауза може да бъде приложена по искане както на България или Румъния, така и на някоя от настоящите държави-членки на ЕС. Клаузата по чл. 36 би могла да бъде активирана в периода от момента на присъединяването до края на третата година след това. Решението се взема от Европейската комисия по предложение на съответната държава-членка.

Клаузата по чл. 36 е традиционна предпазна мярка, свързана с либерализацията на търговията. Тя се отнася до трайни и сериозни затруднения, които се изразяват в неочакван силен конкурентен натиск на даден продуктов пазар. Срещу България тази клауза би могла да бъде наложена само при наличие на много силен и конкурентен продукт, който да застраши трайно и сериозно определен пазар в Общността.

Чл. 37 от Протокола и Акта за присъединяване на Република България и Румъния към ЕС *«Ако България или Румъния не успеят да изпълнят ангажиментите, които са поели в контекста на преговорите за присъединяване, като с това причиняват сериозно нарушение на функционирането на вътрешния пазар, включително като нарушат свои ангажименти по отношение на всички секторни политики, които засягат икономическите дейности с трансграничен ефект, или представляват неизбежен риск за такова нарушение, Комисията може, до края на период от три години след присъединяването, след мотивирано искане от държава-членка или по своя собствена инициатива, да приеме европейски регламенти или решения за установяване на подходящи мерки...»*

Тази клауза се отнася до ангажиментите в областта на вътрешния пазар, което включва на първо място четирите свободи (свободно движение на хора, стоки, капитали и свободно предоставяне на услуги), земеделие, защита на потребителите и тяхното здраве, конкуренция, енергетика, транспорт и телекомуникации. Готовността на страната ни за прилагане на европейското законодателство в областта на земеделието е от решаващо значение за държавите-членки и Европейската комисия при евентуално вземане на решение за налагане на предпазна клауза, тъй като спазването на правилата и особено на ветеринарните изисквания е важно за опазване здравето на хората и животните и е пряко свързано с безопасността на храните и съответно с цялостното функциониране на вътрешния пазар на ЕС.

Чл. 38 от Протокола и Акта за присъединяване на Република България и Румъния към ЕС *«Ако има сериозни недостатъци или какъвто и да било неизбежен риск от настъпването на такива в България или Румъния при транспонирането, състоянието на изпълнение или прилагането на рамковите решения или други съответни ангажименти, инструменти за сътрудничество и решения, отнасящи се до взаимното признаване в областта на наказателното право по смисъла на дял VI от Договора за ЕС и директивите и регламентите, отнасящи се за взаимното признаване на решения по граждански дела, съгласно дял IV на Договора за ЕО, Комисията може, до края на период от най-много три години след присъединяването, след мотивирано искане от държава-членка или по собствена инициатива и след консултации с държавите-членки, да предприеме подходящи мерки и да определи реда и условията, съгласно които тези мерки се привеждат в действие...»*

Защитната клауза по чл. 38 от Протокола и Акта за присъединяването на Република България и Румъния към ЕС представлява т. нар. "защитна клауза в областта правосъдие и вътрешни работи". Част от въпросите на изпълнението на политическите критерии за членство в ЕС, в т.ч. съдебната система, анти-корупционните мерки, борбата срещу трафика на хора, условията в затворите и местата за задържане, се разглеждат и в рамките на глава "ПВР", като липсата на значителен

ВЪПРОСЪТ ЗА ПРЕДПАЗНИТЕ КЛАУЗИ

напредък в тези области може да послужи за основание за налагане на защитната клауза по чл. 38 от Протокола и Акта за присъединяването на Република България и Румъния към ЕС. От ключово значение са усилията на страната за постигането на известна промяна във възприятието (perception) на общественото мнение на някои страни-членки на ЕС относно ефективността и работоспособността (ефикасността) на българската съдебна система, вкл. съдебното изпълнение, анти-корупционната политика, наличието на административен капацитет за надеждно взаимодействие и сътрудничество между правоприлагащите органи, най-вече във връзка с противодействието на организираната престъпност и корупцията.

Както е записано в самата разпоредба, уреждаща защитната клауза по чл. 38, мерките могат да се изразят във временно спиране на прилагането на съответните разпоредби и решения в отношенията между България или Румъния и всяка друга държава-членка или държави-членки, т.е. да се обяви непризнаването на решения на български съдилища и др. органи, без да се засяга продължаването на тясното съдебно сътрудничество.

Чл. 39 от Протокола и Акта за присъединяване на Република България и Румъния към ЕС «1. Ако въз основа на непрекъснатия мониторинг на Комисията върху ангажиментите, поети от България и Румъния в контекста на преговорите по присъединяване и по-специално въз основа на мониторинговите доклади на Комисията, съществува ясно доказателство, че състоянието на подготовката за приемане и прилагане на достиженията на правото на ЕС, в България или Румъния е такова, че съществува сериозен риск от това, една от тези държави да е очевидно неподготвена да отговори на условията за членство до датата на присъединяване на 1 януари 2007 г. в редица важни области, Съветът може да реши с единодушие, по препоръка на Комисията, датата на присъединяване на тази държава да бъде отложена с една година до 1 януари 2008 г...»